

ТРЕЋЕ ОДЕЉЕЊЕ

ПРЕДМЕТ ÇOBANTUR TURİZM TİCARET VE NAKLİYAT LTD. ŞTİ. против СРБИЈЕ

(Представка број 32398/19)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

уторак, 24. јун 2025. године

Ова пресуда је правоснажна, али може бити предмет редакцијске измене.

У предмету ÇOBANTUR TURİZM TİCARET VE NAKLİYAT LTD. ŞTİ. против СРБИЈЕ

Европски суд за људска права (Треће одељење), на заседању Одбора у саставу:

Darian Pavli, *председник*,

Úna Ní Raifeartaigh,

Mateja Đurović, *судије*,

и Olga Chernishova, заменица секретара Одељења,

Имајући у виду:

представку против Републике Србије (број 32398/19) поднету Суду према члану 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: „Конвенција”) од стране турске компаније, *Çobantur Turizm Ticaret ve Nakliyat Ltd. Şti.* (у даљем тексту: „компанија подносилац”) 10. јуна 2019. године, а коју је заступао господин *S. Duran*, адвокат из Истанбула.

одлуку да се о представи обавести Влада Републике Србије (у даљем тексту: „Влада”), коју је заступала њена заступница, госпођа З. Јадријевић Младар;

одлуку да одбаци приговор Владе на разматрање представке од стране Одбора;

одлуку Владе Републике Турске да не искористи своје право да интервенише у поступку у складу са чланом 36. став 1. Конвенције и одлуку председника Одељења да позове Владу Републике Турске да достави чињеничне информације у складу са правилом 44А Пословника Суда;

Запажања страна у спору;

Након већања на затвореној седници одржаној 3. јуна 2025. године,

Доноси следећу пресуду, која је усвојена тог дана:

ОКОЛНОСТИ ПРЕДМЕТА

1. Предмет ове представке јесте заплена и одузимање возила компаније подносиоца у кривичном поступку, што представља наводно кршење члана 1. Протокола број 1 уз Конвенцију.

2. Дана 5. августа 2016. године, тешко теретно возило компаније подносиоца је заплењено након што је српска гранична полиција открила да је коришћено за превоз илегалних миграната. Виши суд у Сремској Митровици је 21. марта 2017. године правоснажном пресудом осудио возача возила на затворску казну због кривичног дела недозвољеног преласка државне границе и трговине људима из члана 350. став 2. Кривичног законика Републике Србије (КЗРС) и наложио одузимање возила. Компанија подносилац није била кривично гоњена ни у Србији нити у Турској. Влада Републике Турске је даље обавестила Суд да компанија подносилац није тражила ни надокнаду штете од возача у Турској нити је повратила новчану вредност возила путем осигурања.

3. Компанија подносилац учествовала је у кривичном поступку као оштећена страна и оспорила одузимање возила. Она је тврдила да није учествовала у извршењу кривичног дела нити је имала претходна сазнања о истом, као и да возило није било преправљено како би се у њему сакрили илегални мигранти. Међутим, домаћи судови су утврдили да, према чл. 87. и 350. Кривичног законика, свако возило коришћено у извршењу кривичног дела мора бити одузето, јер је таква мера прописана законом, без обзира на умешаност власника возила. Као резултат тога, возило је постало јавно власништво Тужене државе.

4. Дана 17. јануара 2019. године, Уставни суд је одбацио уставну жалбу компаније подносиоца, у којој је дотична наводила повреде својих права на правично суђење и права на поштовање сопствене имовине.

5. Компанија подносилац се потом притужила Суду, на основу члана 1. Протокола број 1 уз Конвенцију, да су домаће власти произвољно примениле закон, не узимајући у обзир њено поступање у доброј вери и имовинска права. Компанија подносилац је тврдила да спорно одузимање возила није било ни правично нити сразмерно.

ОЦЕНА СУДА

6. Суд сматра да притужба компаније подносиоца није очигледно неоснована у смислу члана 35. став 3(а) Конвенције нити недопуштена по било ком другом основу. Према томе, она се мора прогласити допуштеном.

7. Општа начела која се тичу мера одузимања које се примењују у вези са имовином коришћеном у извршењу кривичног дела сумирана су, на пример, у предмету *B.K.M. Lojistik Tasimacilik Ticaret Limited Sirketi против Словеније* (број 42079/12, ст. 35–53, од 17. јануара 2017. године).

8. У предметном случају, Суд примећује да су заплена и одузимање возила компаније подносиоца несумњиво представљали мешање у његова имовинска права. Даље, захтев законитости или легитимног циља те мере се не доводи у питање. Једина преостала истакнута тачка је стога пропорционалност такве мере. Суд мора посебно размотрити да ли су примењиви поступци у предметном случају били такви да омогућавају разумно узимање у обзир степена кривице или пажње који се могу приписати компанији подносиоцу, или макар односа између понашања компаније и кршења закона које се несумњиво догодило; а такође и да ли су предметни поступци пружили компанији подносиоцу разумну прилику да изнесе своју аргументацију пред надлежним органима (*ibid.* став 43.).

9. Компанија подносилац је покушала да поврати своје возило и, у том циљу, оспорила је његово одузимање у кривичном поступку који је вођен против возача и у поступку пред Уставним судом. Међутим, домаћи судови, укључујући Уставни суд, тумачили су релевантно домаће законодавство тако да подразумева обавезно одузимање сваког возила коришћеног за извршење кривичног дела, без обзира на пажњу и добру веру коју је власник показао. Сходно томе, упркос томе што је имала прилику да изнесе своје аргументе пред надлежним органима и упркос томе што није било назнака да је била умешана у прекршај или свесна незаконитих активности возача, или да је била немарна у одржавању редовних прегледа возила, компанији подносиоцу нису пружена делотворна средства за обезбеђивање поврата њеног возила. Релевантно домаће законодавство и пракса стога нису узели у обзир везу између понашања компаније подносиоца и кривичног дела (видети *Vasilevski против Бивше Југословенске Републике Македоније*, број 22653/08, став 57, од 28. априла 2016. године).

10. Сходно томе, Суд не може да прихвати аргумент Владе да је неселективна природа мере била довољно ублажена пружањем могућности подносиоцу да изнесе своје аргументе пред домаћим судовима.

11. Штавише, Суд не може да прихвати аргумент Владе да је компанији подносиоцу пружена ефективна прилика да исходује надокнаду на име свог материјалног губитка тако што би исту потраживала од возача осуђеног за кријумчарење људи, а који је био страна одговорна за штету коју је компанија претрпела. У сличној ситуацији, Суд је раније утврдио да захтев за надокнаду штете ове природе подразумева додатну неизвесност за *bona fide* власника одузете имовине, јер би се могло утврдити да је починилац кривичног дела несолвентан. Није утврђено да захтев за надокнаду штете нуди *bona fide* власницима довољну могућност да своје случајеве покрену пред надлежним националним органима (видети *Vasilevski*, цитиран горе, став 59.). Општа природа аргумента које је изнела Влада не пружа довољну основу да Суд одступи од својих горе наведених налаза.

12. У светлу горе наведених разматрања, Суд сматра да се приликом обавезног одузимања возила компаније подносиоца, заједно са недостатком реалне могућности за исходавање надокнаде на име њеног губитка, нису у довољној мери узели у обзир имовински интереси компаније подносиоца. Суд стога налази да у предметном случају није постигнута правична равнотежа између захтева општих интереса јавности и права компаније подносиоца на мирно уживање своје имовине, као и да је терет стављен на компанију подносиоца био претеран.

13. Сходно томе, дошло је до повреде члана 1. Протокола број 1 уз Конвенцију.

ПРИМЕНА ЧЛАНА 41. КОНВЕНЦИЈЕ

14. Компанија подносилац је у обрасцу представке тражила одређене износе на име материјалне и нематеријалне штете, као и трошкове и издатке настале пред домаћим судовима и пред Судом. У својим запажањима није изнела било какво потраживање у том погледу.

15. Влада је тврдила да компанија подносилац није формулисала захтев за правичну накнаду у складу са захтевима Правила 60. Пословника Суда.

16. Суд понавља да подносилац представке који жели да исходује досуђивање правичног задовољења мора да поднесе конкретан захтев у том смислу (Правило 60. став 1. Пословника Суда). Иако је Суд, чак и у одсуству правилно поднетог захтева, овлашћен да досуди правично задовољење, ово се односи само на накнаду нематеријалне штете и у изузетним околностима (видети *Nagmetov против Русује* [BB], број 35589/08, ст. 74–82, од 30. марта 2017. године). Суд не уочава било какве изузетне околности које би могле да га обавезу да досуди накнаду на име нематеријалне штете у предметном случају (видети *Künsberg Sarre против Аустрије*, број. 19475/20 и 3 друге представке, став 80, од 17. јануара 2023. године). Стога одлучује да не досуди било какву одштету према члану 41. Конвенције.

ИЗ ТИХ РАЗЛОГА, СУД, ЈЕДНОГЛАСНО,

1. *Проглашава* представку допуштеном;

2. *Утврђује* да је дошло до повреде члана 1. Протокола број 1 уз Конвенцију.

Састављено на енглеском језику и достављено у писаној форми 24. јуна 2025. године, у складу са правилом 77. ст. 2. и 3. Пословника Суда.

Olga Chernishova

Заменица Секретара

Darian Pavli

Председник